

Provincie Utrecht en common-based cultuurbeleid

Verkennd onderzoek met beleidsmedewerkers cultuur van de provincie Utrecht

Rapportage

Lectoraat

Participatie en Stedelijke Ontwikkeling

Auteurs

Aart van der Maas
Hanka Otte
Anke Hamers

Datum

November 2022

COLOFON

Hoe bouwen we aan een samenleving waarin iedereen kan meedoen, tot zijn recht komt en zich veilig voelt? Hier doen de lectoraten van het Kenniscentrum Sociale Innovatie van Hogeschool Utrecht praktijkgericht onderzoek naar, met en voor (aankomend) sociale professionals in het brede sociaal domein. Onze missie is om samen met partners uit praktijk, onderwijs en beleid bij te dragen aan 'beter samen leven' en het verkleinen van sociale ongelijkheid. Dit doen wij door praktijkgericht onderzoek, ontwikkeling en agendering van actuele maatschappelijke en sociale vraagstukken op het vlak van participatie, welzijn, zorg en ondersteuning, jeugdhulp, werk en inkomen, schuldenproblematiek, dak- en thuisloosheid, toegang tot het recht, reclassering, sociale veiligheid, en deelname aan onderwijs, sport en cultuur.

Auteurs

Drs. Aart van der Maas
Dr. Hanka Otte
Anke Hamers MA

Lector

Dr. Nico de Vos

Jaar van uitgave

2022

Contact en adres

Kenniscentrum Sociale Innovatie, Hogeschool Utrecht
Lectoraat: Participatie en Stedelijke Ontwikkeling
Postbus 85397- 3508 AJ Utrecht
Padualaan 101 – 3584 CS Utrecht
Telefoon secretariaat: 088-4819222
Email: ksi@hu.nl
www.socialeinnovatie.hu.nl / www.hu.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	1
1.1 Doel en onderzoeksvraag	1
1.2 Leeswijzer	2
2 Verkennend literatuuronderzoek	3
3 Methode	7
3.1 <i>Expertmeetings</i>	7
3.1.1 Expertmeeting 1	7
3.1.2 Expertmeeting 2	7
3.1.3 Expertmeeting 3	8
3.1.4 Expertmeeting 4	9
3.2 <i>Aanvullende individuele gesprekken</i>	10
4 Resultaten	11
4.1 <i>Resultaten expertmeeting 1</i>	11
4.2 <i>Resultaten expertmeeting 2</i>	11
4.3 <i>Resultaten expertmeeting 3</i>	14
4.4 <i>Resultaten expertmeeting 4</i>	16
4.5 <i>Resultaten voorbereidende gesprekken</i>	18
5 Conclusies en aanbevelingen.....	21
6 Literatuurlijst.....	24
7 Afbeeldingenlijst.....	26
Bijlagen.....	27

1. Inleiding

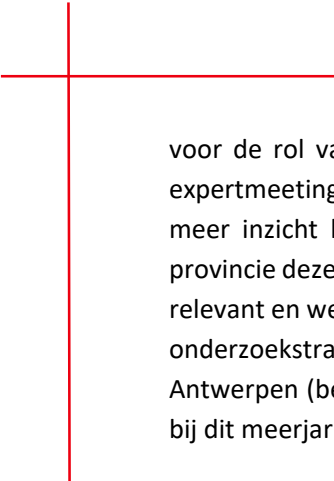
Het lectoraat Participatie en Stedelijke Ontwikkeling van het Kenniscentrum Sociale Innovatie, Hogeschool Utrecht (<https://www.onderzoek.hu.nl>) – met als belangrijke onderzoekslijn: Maatschappelijke impact van kunst en cultuur – is door de provincie Utrecht gevraagd een verkennend onderzoek te doen naar ‘common-based cultuurbeleid’. In het onderzoek naar ‘common-based cultuurbeleid’ wordt verkend hoe ondersteuning verleend kan worden aan inwoners van een stad in het zelf vormgeven van hun samenleving, door het delen van gemeenschappelijke hulpbronnen en deze samen te beheren. De provincie heeft interesse getoond om via dit onderzoek de mogelijkheid te verkennen om partner te worden in een meerjarig onderzoekstraject naar common-based cultuurbeleid.

Parallel aan dit onderzoek vinden bij het lectoraat Participatie en Stedelijke Ontwikkeling (PSO) vanaf 2019 nog drie verwante onderzoeken plaats die dit meerjarig traject in Utrecht ten goede kunnen komen:

1. meerjarig onderzoek ‘[Cultuur voor iedereen in stad Utrecht](#)’ naar de gemeenschappelijke community-based of commoning werkwijze van wijkcultuurhuizen in stad Utrecht (2019-2022);
2. een promotieonderzoek van de hoofdonderzoeker naar de relatie tussen het concept ‘culture common’ en wijkcultuurhuizen voor een inclusieve samenleving. Dit betreft een samenwerking van het lectoraat PSO met de Universiteit Antwerpen, daarvan de promotoren prof. dr. Gert Verschraegen en prof. dr. Pascal Gielen. Begeleidend lector en copromotor: dr. Nico de Vos. Zie voor meer informatie promotoren:
<https://www.uantwerpen.be/nl/personeel/gert-verschraegen/>
<https://www.uantwerpen.be/nl/personeel/pascal-gielen/>;
3. een door het landelijke Regieorgaan Praktijkgericht Onderzoek SIA gesubsidieerd, tweejarig onderzoek naar het werken in stadslabs als zodanig (2020 t/m 2022). Dit gebeurt in een structurele samenwerking met lectoraten uit andere grote steden als onderdeel van het Platform Stad en Wijk (<https://platformstadenwijk.nl/>). Stadslabs bieden, kort gezegd, de mogelijkheid om gedeelde publieke waarden te ontwikkelen door mensen gezamenlijk ervaringen te laten opdoen met mogelijke, alternatieve samenlevingsvormen.

1.1 Doel en onderzoeksvraag

Het doel van het verkennend onderzoek is het bevorderen van kennisontwikkeling van beleidsadviseurs van de provincie Utrecht over een beleidsproces waarin meer en beter gebruik gemaakt kan worden van zogenaamde common-principes en -logica’s en wat dit kan betekenen

voor de rol van de provincie. Via dit onderzoek wordt aan de hand van literatuuronderzoek, expertmeetings en gesprekken een proces in gang gezet, met als resultaat dat de provincie Utrecht meer inzicht heeft in de principes van common-based cultuurbeleid en de wijze waarop de provincie deze principes toe zou kunnen passen. Dit leidt tevens tot meer inzicht of het voldoende relevant en wenselijk is om als provincie inhoudelijk partner te worden bij een mogelijk meerjarig onderzoekstraject naar common-based cultuurbeleid van de Hogeschool Utrecht en Universiteit Antwerpen (beoogde start in 2023). Ook wordt er gekeken wat een mogelijke casus kan zijn om bij dit meerjarige onderzoek in te brengen.

De onderzoeksvraag van dit verkennend onderzoek is:

Wat zijn belangrijke vragen, wensen, behoeften, dilemma's en inzichten van beleidsmedewerkers van de provincie Utrecht met betrekking tot 'common-based cultuurbeleid'? Sluit deelname als inhoudelijk partner aan een meerjarig onderzoekstraject naar common-based cultuurbeleid voldoende aan bij de provinciale wensen en uitgangspunten?

1.2 Leeswijzer

Deze onderzoeksrapportage is als volgt opgebouwd: in dit eerste hoofdstuk zijn de achtergrond en context van het onderzoek geschetst en zijn het onderzoeksdoel en onderzoeksvragen gepresenteerd. Hoofdstuk 2 is een verkennend literatuuronderzoek waarin de concepten die in de expertmeetings aan bod zijn gekomen, uiteen worden gezet. In hoofdstuk 3 staan de verschillende onderzoeksmethoden, expertmeetings en aanvullende gesprekken, beschreven. Vervolgens zijn in hoofdstuk 4 de resultaten van het onderzoek uiteengezet. In hoofdstuk 5 worden tot slot de voorlopige conclusies en aanbevelingen gegeven.

2 Verkennend literatuuronderzoek

In dit verkennend onderzoek is tijdens de expertmeetings aan de deelnemers een aantal (empirisch onderzochte) concepten voorgelegd: cultuur, de artistieke biotoop, common en commoning cultuur. Langs deze begrippen is een mogelijke rol van de provinciale overheid besproken en voorgesteld met als streven om cultuur als open, collectieve hulpbron toegankelijk te houden.

Het begrip 'cultuur' is op zichzelf onderhevig aan een voortdurende betekenisdiscussie. Cultuur is een 'essentially contested concept' dat, aldus de sociaal-theoreticus en filosoof Walter Bryce Gallie (1955), gekenmerkt wordt door een grote onenigheid over de specifieke betekenis ervan. De Vos (2017, p. 37) noemt, ontleend aan Grant (1992), zes verschillende, hoewel gerelateerde, betekenissen: "(1) cultuur tegenover natuur; (2) culturen ten opzichte van elkaar als samenlevingen; (3) cultuur als bewustzijn of verzameling van ideeën, overtuigingen en waarden van een bepaalde samenleving; (4) cultuur in de zin van subculturen, zoals jeugdculturen of religieuze culturen; (5) cultuur als onderdeel van de vrije tijd, inclusief bijvoorbeeld sport en kunst; en (6) hoge cultuur of ook hoge kunst, een betekenis die vooral sinds de Romantiek is opgekomen".

Elke indeling en onderscheid schiet te kort maar grofweg kan men, in de traditie van de socioloog Durkheim, cultuur opvatten als een autonoom, coherent betekenisstelsel dat gedrag van mensen beïnvloedt. Anderzijds kan cultuur, in de traditie van de socioloog Weber, als een "tool kit" voor acties van mensen beschouwd worden. Cultuur komt in het laatste geval tot stand in betekenisgevende acties (Les Back et al., 2012, 19-30) of zoals Johan Huizinga vanuit het mensbeeld van de 'homo ludens' omschrijft, cultuur is niet vooraf bepaald, maar komt tot stand in het spel: "cultuur komt op in spel" en in "spelen drukt de gemeenschap haar interpretatie van het leven en van de wereld uit" (Huizinga, 1940, p. 68). Cultuur kan, doordenkend op Weber en Huizinga, omschreven worden als een *dynamisch* begrip waarin zin- en betekenisgeving *tussen* mensen tot stand komt. Cultuur zegt iets over wat we waardevol vinden in het leven. Via cultuur kijken mensen naar de wereld en cultuur "wordt levend gehouden door mensen – door herhaling, aanpassing, actualisering, duiding en kritiek – en is daarom steeds in ontwikkeling" (Gielen, Elkhuisen, Van den Hoogen, Lijster & Otte, 2014, p. 11).

Bezieet men de term cultuur als een dynamisch proces van zin- en betekenisgeving tussen mensen, dan komt cultuur *met* iedereen tot stand (Van der Maas et al., 2022). Iedereen is immers deel van en neemt deel aan cultuur. Toch wordt er binnen het Nederlands cultuurbeleid het doel gesteld om 'cultuurparticipatie' te bevorderen, omdat (groepen) mensen niet of te weinig deelnemen aan het kunst- en culturaanbod (De Vrijer & Matena, 2019). Men kan de weg niet vinden of is niet in staat gesteld om bijvoorbeeld als kunstenaar actief deel te nemen.

Actieve cultuurparticipatie kan tot stand komen in een gezonde zogenoemde 'artistieke biotoop'. Daarin zijn vier verschillende domeinen te onderscheiden: het domestiek domein, het domein van de peers, markt en het civiele domein. Een kunstenaar of creatieveling, zo is de gedachte, floreert het beste binnen een artistieke biotoop, waarin er balans is tussen de vier domeinen. Hieronder wordt de betekenis, die Laermans en Gielen geven aan de vier domeinen, kort weergegeven (Gielen & Laermans, 2004; Gielen, 2013)¹.

Het domestiek domein is synoniem voor een ontwikkelingsgerichte praktijk met weinig vernetwerking. Dit domein biedt de (amateur)-kunstenaar de nodige intimiteit en vertrouwensrelaties (ouder, vrienden en kennissen). Er is ruimte voor uitproberen, experimenteren, nabootsen en opvoeding speelt een cruciale rol. Dat kan plaatsvinden in huis, maar evengoed in publieke ruimtes zoals de bibliotheek, in een museum en in een café.

Die plekken, maar ook andere (zoals podia en cultuurhuizen), geven ook ruimte voor interactie tussen peers zoals andere kunstenaars en andere professionele bezoekers. Ze bieden ruimte om van gedachte te wisselen, samen te onderzoeken en betekenis te geven aan cultuur. Er is sprake van professionele vernetwerking. Culturele en artistieke ontwikkeling komt in dit domein tot stand door kritische confrontatie met andere kenners.

Binnen het domein van de markt is (kunst en) cultuur geld waard. Volgens de principes van de vrije markt en concurrentie is ieder creatief goed geld waard. Culturele verhoudingen worden economische transacties. Een van de ontdekkingen van onder andere de creatieve industrie is dat cultuur uit te drukken is in geld, kunst en creativiteit krijgt een marktwaarde, waarbij het principe 'tijd-is-geld' gehanteerd wordt. Het domein van de markt moet hier breed begrepen worden en omvat "(...) de ruimte waar alle mogelijke transacties plaatsvinden die een artistiek idee of een creatief talent omzetten in een monetaire waarde" (Gielen, 2010, p. 33).

De civiele ruimte is de plaats waar kunst- en cultuuruitingen publiekelijk worden getoond en beargumenteerd. Men moet zich publiekelijk verantwoorden voor de culturele uiting. Die verantwoording overstijgt het individu en moet beter zijn voor de collectiviteit of een gemeenschap. Binnen de civiele zone verbindt de kunstenaar zich aan een artistieke gemeenschap, maar ook met andere betrokkenen zoals politici, beleidsverantwoordelijken, fondsen en directeuren van (culturele) instellingen die zich voor het kunst en cultuur interesseren. Men moet zich verhouden tot de kunst- en cultuurwereld, de kunstkritiek, het debat in bijvoorbeeld de foyer van het theater, publieke beleidsevaluaties over subsidieregelingen en/of politieke discussies.

Het is niet alleen de kunstenaar die een goede balans tussen de vier geschetste ruimten moet vinden. Ook de gemeente en provincie die een duurzame biotoop voor kunst- en

¹ Voor een meer uitgebreide beschrijving wordt verwezen naar Gielen (2013, p. 76-88)

cultuurontwikkeling nastreeft, zal hier op moeten inspelen en een duurzame artistieke praktijk binnen de huidige netwerksamenleving moeten faciliteren. Met andere woorden, balans vinden in de artistieke biotoop is geen individuele exercitie, maar een collectieve.

De balans in de biotoop lijkt echter de afgelopen decennia verstoord door een toenemende vermarkting van de culturele sector. Gevolg is dat de kenmerken van domein van de markt, zoals competitie, kwantificeren, tijd-is-geld en gecalculeerde waarde, dominant zijn geworden binnen de culturele sector (Gielen, 2018). Bovendien drijft op een subtiele manier de “calculerende marklogica ook de ontwikkelgerichte ruimte van de gemeenschap en het domestiek domein in het nauw” (Gielen, 2013, p. 95). Cultuur dat door artistieke activiteiten tot stand komt, vraagt echter ook onder andere om vertrouwen, wederkerigheid, experimenteren, irrationeel en tijdloos uitproberen, dialoog, ontmoeting en uitwisselen. Dat zijn juist de kenmerken die eigen zijn aan de het domestiek domein en domein van de peers van de artistieke biotoop.

Terug nu naar de term ‘cultuur’. Deelnemen aan cultuur, als een dynamisch zin- en betekenisgevend proces tussen mensen, moet in principe niet toebedeeld zijn aan de dominantie van één van de domeinen van de artistieke biotoop. Cultuur wordt hier gezien als ‘common’, een fundamenteel gedeelde hulpbron, zoals de lucht die we inademen, de natuur en kennis die we kunnen delen. Gekoppeld aan deze gedachte is de opvatting dat een commoning cultuur een betere garantie geeft voor het duurzaam samenleven dan een puur op markgerichte of overheidsgedreven cultuur. Anders geformuleerd, “when commoning practices are given their own place alongside the market and the government, they can guarantee greater sustainability together with the market and government” (Volont, Lijster & Gielen, 2022, p. 8).

Een ‘common’ kan omschreven worden als een collectief en heeft in principe een open en overbruggend karakter en kan buiten en tussen de markt en overheid bestaan. Een common is een burgerinitiatief en manifesteert zich als een collectief waarin de deelnemers gelijkwaardige en peer-to-peer relaties aangaan om solidariteit en directe democratie in de samenleving te realiseren (Dockx & Gielen, 2018, p. 55). Een common deelt niet een eigen vaste identiteit, maar een gemeenschappelijke hulpbron en kenmerkt zich door een niet-hiërarchische, open structuur (Otte & Gielen, 2019; Rooijackers, 2019).

Commons die in meerdere studies zijn onderzocht hebben niet alleen gemeen dat ze allemaal voortkomen uit burgerinitiatieven. Wat ook opvalt, is, aldus Gielen (2018), hun heterogeniteit. Ze ontplooiën niet alleen gelijktijdig activiteiten op de meest uiteenlopende gebieden, zoals architectuur en mode en onderwijs en beeldende kunst, ze mengen ook vrijelijk formele en informele relaties, publiek en privaat, politiek en arbeid in hoe ze gestructureerd zijn. In relatie tot de artistieke biotoop kan gesteld worden dat commoners (de deelnemers van de common) de kwestie van de balans tussen de verschillende domeinen intern willen oplossen door onderlinge afspraken en taakverdeling. Wanneer bijvoorbeeld de ene kunstenaar de markt opgaat, heeft een andere kunstenaar binnen dezelfde organisatie tijd en ruimte om te experimenteren en nieuw

werk te ontwikkelen, aangezien deze door een systeem van wederkerigheid tijdelijk is vrijgesteld van geld verdienen (Gielen, 2018).

Commoning initiatieven starten doorgaans als nauwelijks of semi-georganiseerde burgerinitiatieven, zonder tussenkomst van de markt of overheid. Is dat een legitimatie dat de overheid het vraagstuk van cultuurparticipatie aan de burgers kan overlaten? Overheden kunnen hun civiele verantwoordelijkheden voor cultuur negeren. Echter, het dynamische culturele proces stopt of valt stil als deze niet in beweging wordt gebracht en gehouden (Otte, 2019). Minder overheidsbemoediging betekent dat het moeilijker wordt om een breder maatschappelijk draagvlak in het civiele domein te ontwikkelen. Common organisaties lopen daardoor onder andere het risico gesloten gemeenschappen van insiders of 'kenners' te worden. Daarnaast kunnen commerciële partijen (arbeids-)kosten doorberekenen aan commoners en daar alleen de lucratieve voordelen van plukken (Gielen, 2018) of de common commercieel 'wegwassen' en overnemen (Stavrides, 2016).

In plaats van een terugtrekkende overheid lijkt een commoning cultuur gebaat bij een meer faciliterende overheid. Een overheid die kan aansluiten op burgerinitiatieven, een overheid die zelforganisatie van de common stimuleert, uitlokt en mogelijk maakt door minder procedureel, instrumenteel en meer organisch en improviserend te werk te gaan (Peeters et al., 2013; Helleman et al., 2019). Cultuur als collectieve hulpbron openhouden vraagt, kortom, mogelijk om een common-based cultuurbeleid. Daarover zijn nog veel vragen te beantwoorden en is nader onderzoek van belang.

3 Methode

In dit hoofdstuk worden de gehanteerde methodes van de expertmeetings en aanvullende gesprekken beschreven.

3.1 Expertmeetings

In het verkennend onderzoek common-based cultuurbeleid hebben 4 expertmeetings met beleidsmedewerkers van de provincie Utrecht plaatsgevonden. In die bijeenkomsten is met betrokken beleidsmedewerkers (adviseur bestuurlijke zaken, beleidsadviseurs Cultuur) van de provincie Utrecht in verschillende werkvormen gezocht naar antwoorden op de onderzoeksvragen. Tijdens de expertmeetings zijn bovendien de onderzoeksresultaten en vervolgstappen getoetst en besproken. De resultaten van de bijeenkomsten zijn te lezen in paragrafen 4.1 tot en met 4.4.

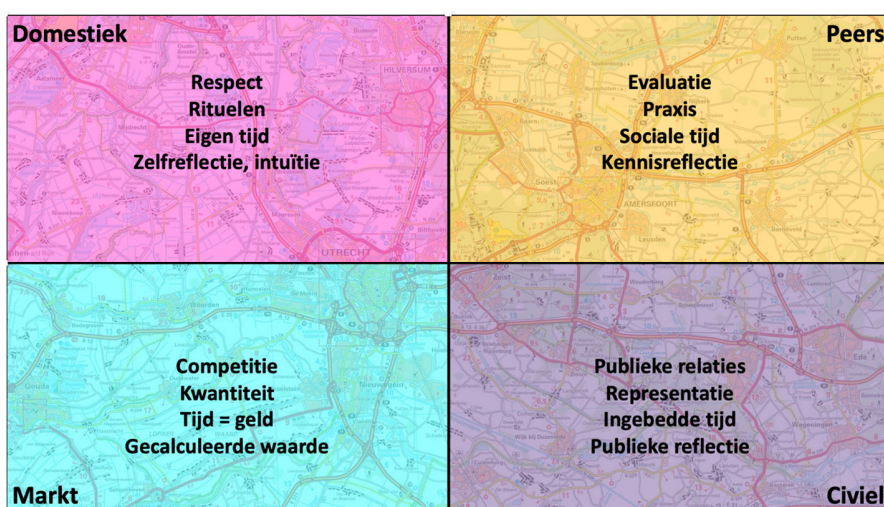
3.1.1 Expertmeeting 1

Tijdens de eerste expertmeeting ‘Sociale cohesie en cultuurparticipatie’ (op 9 december 2021) stond kennismaking en kennisdeling centraal met focus op de onderzoeksvraag: *wat zijn belangrijke vragen, wensen, behoeften, dilemma’s en inzichten van beleidsmedewerkers van de provincie Utrecht met betrekking tot ‘common-based cultuurbeleid’?* Deze bijeenkomst vond plaats op het provinciehuis Utrecht. Aanwezig waren 5 beleidsmedewerkers van de provincie Utrecht. Tijdens deze eerste bijeenkomst zijn door de onderzoekers aan common-based cultuurbeleid gerelateerde concepten toegelicht, zoals cultuur, commonwealth, common, commoners, commoning en commonism. Onderzoekers gaven een presentatie over hoe in dit onderzoek de termen cultuur en kunst begrepen worden en werd er stilgestaan bij het belang van socialiseren, kwalificeren en subjectivering en hoe zich dit verhoudt tot diversiteit en inclusie. Dit alles in relatie tot provinciaal beleid voor cultuurparticipatie, cultuureducatie en talentontwikkeling. In het tweede deel van de bijeenkomst konden de deelnemers op een meterslang vel opschrijven wat, gekoppeld aan de presentatie en common-based cultuurbeleid, dilemma’s zijn en welke wensen, vragen en behoeften er zijn. Na het individueel inventariseren is er met elkaar uitgewisseld en zijn er verschillen en overeenkomsten gezocht en gevonden. Resultaten van expertmeeting 1 zijn te vinden in paragraaf 4.1.

3.1.2 Expertmeeting 2

De tweede expertmeeting ‘Verkenning probleem (aan de hand van de culturele biotoop)’ op 15 maart 2022 in het provinciehuis Utrecht stond in het teken van de onderzoeksvraag: *wat zijn belangrijke vragen, wensen, behoeften, dilemma’s en inzichten van beleidsmedewerkers van de provincie Utrecht met betrekking tot ‘common-based cultuurbeleid’?* Er waren 7 deelnemers, grotendeels dezelfde beleidsmedewerkers die ook in van expertmeeting 1 aanwezig waren. Naar aanleiding van de eerste expertmeeting zijn de tussenconclusies van de onderzoekers in een powerpoint aan de deelnemers gepresenteerd. Het eerste onderdeel van deze expertmeeting stond in het teken van het valideren en aanvullen van opbrengsten expertmeeting 1.

In het tweede deel van de bijeenkomst vond een werksessie plaats over de positionering van de provincie Utrecht binnen de zogeheten ‘artistieke biotoop’. Er werden twee groepen gemaakt waarin aan de hand van een zelf ingebrachte case de vraag werd gesteld: hoe draagt het provinciale cultuurbeleid (in samenwerking met lokaal cultuurbeleid en landelijk cultuurbeleid) bij aan de culturele biotoop? Wat doet het provinciaal cultuurbeleid: waar (in welke domein) ondersteunt het de culturele sector en op welke manier? Er werden twee artistieke biotopen gebouwd met legoblokjes in vier kleuren: rood = provincie, geel = gemeente en blauw = landelijke overheid en groen = geen overheidsbemoediging. Op papier wordt per blokje genoteerd waar dat meer precies voor staat (een bepaald beleidsprogramma, subsidiestroom, kunstdiscipline etc.). Afsluitend werden de resultaten plenair gedeeld en inzichten en eventuele (nieuwe) vragen geformuleerd.

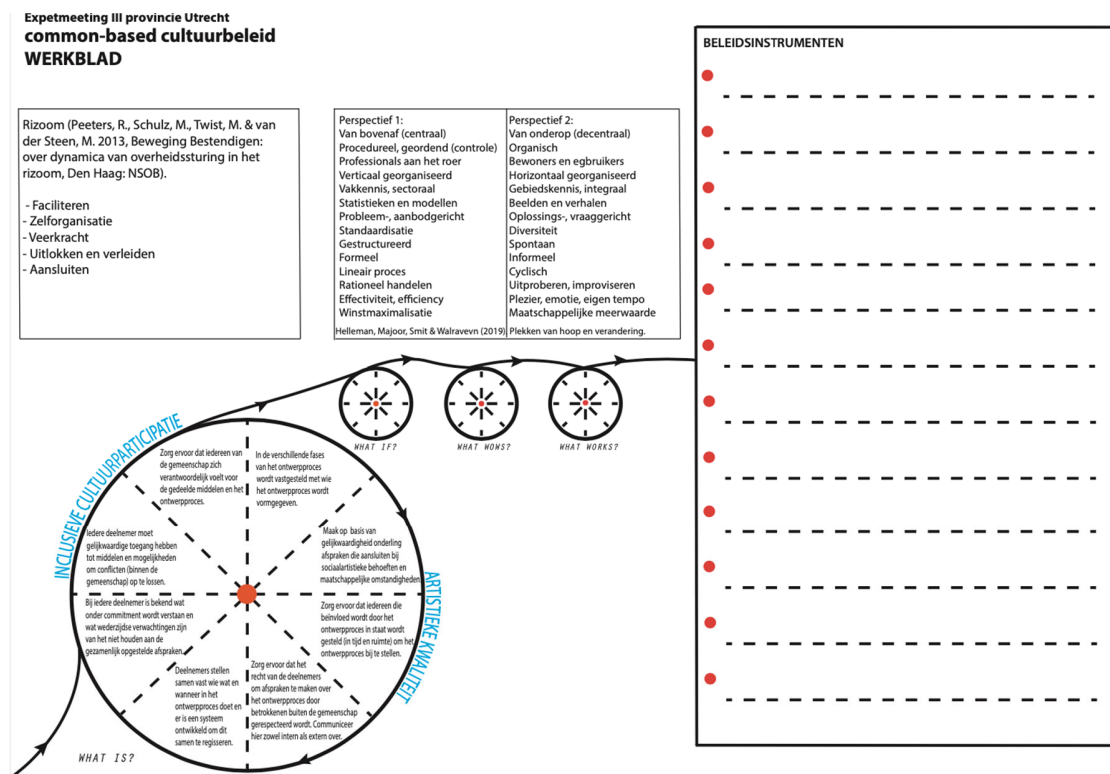
Afbeelding 1: Artistieke biotoop (gebaseerd op Gielen, 2013)

De resultaten van expertmeeting 2 zijn te vinden in paragraaf 4.2.

3.1.3 Expertmeeting 3

Op 25 maart 2022 vond op de Hogeschool Utrecht expertmeeting 3 plaats met dezelfde deelnemers uit de eerste twee bijeenkomsten. Naast de eerste vraag van dit verkennend onderzoek, stond in deze bijeenkomst de tweede vraag centraal: *sluit deelname als inhoudelijk partner aan een meerjarig onderzoekstraject naar common-based cultuurbeleid voldoende aan bij de provinciale wensen en uitgangspunten?* De bijeenkomst begon met een presentatie van één van de onderzoekers over verschillende sturingsopvattingen vanaf WOII binnen overheidsbeleid, van hiërarchisch naar interactief, naar meer rizomatisch beleidsvoering. De stelling werd ingebracht dat laatstgenoemde meer lijkt aan te sluiten op het concept ‘common-based cultuurbeleid’ dan de eerstgenoemde. Aan de hand van een gezamenlijke gekozen case werd de deelnemers gevraagd om naar aanleiding van de inzichten uit expertmeeting 1 en 2 en de presentatie van expertmeeting 3 bijpassende beleidsinstrumenten te zoeken en bedenken.

Alle deelnemers hebben hun inzichten individueel op een werkblad in kunnen vullen (zie afbeelding 2). De bijeenkomst werd afgesloten met afspraken over de afsluiting van dit verkennend onderzoek en besloten werd om de conceptrapportage in een aanvullende laatste expertmeeting te valideren. De resultaten van de expertmeeting 3 zijn te lezen in paragraaf 4.3.

Afbeelding 2: werkblad expertmeeting 3 biotoop

3.1.4 Expertmeeting 4

Op 14 oktober 2022 vond (de aanvullende) expertmeeting 4 plaats op de Hogeschool Utrecht. Het doel van deze bijeenkomst was het valideren van de conceptrapportage, die op 10 oktober 2022 aan de deelnemers van de expertmeetings was verstuurd. Vijf deelnemers uit de voorgaande expertmeetings waren aanwezig. Er is, na een korte presentatie van het concept-rapport, door de aanwezigen aangegeven of zij zich in de voorlopige conclusies en resultaten herkenden en of zij nog opmerkingen en aanvullingen hebben op de concept-rapportage. De tussenresultaten en voorlopige conclusies werden op een PowerPoint gepresenteerd (zie bijlage Sheets presentatie expertmeeting 4) en de deelnemers konden middels een groene, oranje of roze post-it aangeven of zij deze herkenden (groen), deels herkenden en aanvullingen wilden geven (oranje) of niet herkenden (roze). Daarna kregen de deelnemers de ruimte om de kleur die ze hadden gekozen schriftelijk en mondeling nader toe te lichten.

3.2 Aanvullende individuele gesprekken

Vorbereidend op expertmeetings zijn aan de hand van individuele (online) gesprekken 3 topics/vragen aan de deelnemers van het onderzoek voorgelegd:

- Op welke manier neem jij zelf deel aan cultuur(participatie), niet vanuit je professie maar vanuit het persoonlijke leven?
- Wat is voor jou een droomscenario wat betreft cultuurparticipatie en cultuureducatie in de provincie Utrecht?
- Wat zijn de besognes: waar loop je tegenaan? Wat werkt niet/ loopt niet goed of gaat niet goed? Wat staat dat droomscenario in de weg?

Doel van deze voorbereidende gesprekken (op de expertmeetings) was om de meer individuele inzichten en perspectieven op vragen, wensen, behoeften, dilemma's en inzichten van beleidsmedewerkers van de provincie Utrecht met betrekking tot 'common-based cultuurbeleid' ruimte te geven en voor te leggen en te delen in de expertmeetings.

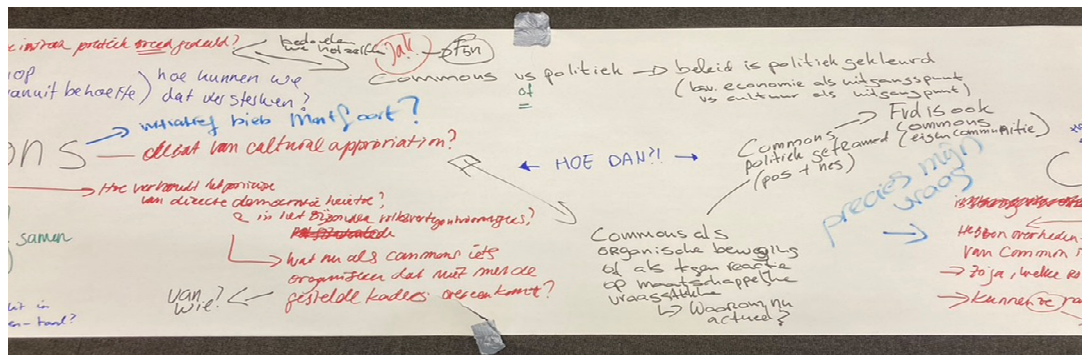
4 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de expertmeetings en de aanvullende gesprekken gegeven. De aanvullende gesprekken hebben plaatsgevonden tussen de expertmeetings en hebben de onderzoekers input gegeven voor de voorbereiding en verdieping van de expertmeetings. In de oorspronkelijke onderzoeksopzet waren de gesprekken daar alleen voor bedoeld. Toch is er voor gekozen de individuele gesprekken (geanonimiseerd) samen te vatten in één verhaal in de laatste paragraaf, omdat de onderzoekers de lezers van dit onderzoeksrapport de inhoudelijk relevantie en rijkheid van de individuele gesprekken niet wil onthouden.

4.1 Resultaten expertmeeting 1

In de eerste expertmeeting hebben de onderzoekers en deelnemers onderling nader kennism gemaakt en zijn de concepten cultuur, politiek, gemeenschappelijk rijkdom (common wealth), commons, commoning en commonism door de onderzoekers toegelicht. De deelnemers schreven eerst voor zichzelf op een formulier (zie bijlage Formulier expertmeeting 1) wat zij 'in common' hebben met deze begrippen. De individuele inzichten, vragen, behoefte, wensen en dilemma's met betrekking tot common-based cultuurbeleid zijn samengebracht op een lang stuk papier en kort met elkaar besproken.

Onderzoekers hebben de inventarisatie op de vellen meegenomen en na de expertmeeting gerubriceerd en geïnterpreteerd voor expertmeeting 2. Zie het resultaat daarvan in de volgende paragraaf.

Afbeelding 3: deel van vel papier inventarisatie wensen, behoeftes en dilemma's van de deelnemers

4.2 Resultaten expertmeeting 2

In deze expertmeeting hebben de onderzoekers hun inventarisatie van de data uit de eerste bijeenkomst voorgelegd (zie bijlage Powerpoint expertmeeting 2). De inzichten, dilemma's, behoefte en wensen) van de deelnemers zijn in vijf categorieën ondergebracht:

- Wat de provinciale overheid zelf aangaat (intern)
- Wat de provincie als civiele samenleving aangaat (extern)
- Vragen voorafgaand aan onderzoek Commons Based Cultuurbeleid
- Onderzoeksvragen
- Betreffende commons

Daarbij hebben de onderzoekers per categorie reacties en aanvullingen gegeven en ter validatie voorgelegd.

Bij een groot deel van de deelnemers werd bij het concept 'common-based cultuurbeleid' het dilemma ervaren dat 'afstand versus bemoeien met/toenaderen van burgers' kan worden genoemd. Beleidsmedewerkers van de provincie horen, zo vinden de deelnemers, niet op de stoel van de gemeente te gaan zitten en met beleidsmedewerkers van de gemeentes te concurreren. Bovendien, zo stelde een deelnemer de vraag, "wat doe je als provincie als er niets van onderop komt, terwijl daar (top-down) wel belang in wordt gezien? Moet de provincie dan wel sturen?" Doorheen deze dilemma's en vragen wordt door de deelnemers het belang van aansluiting op commoning burgerinitiatieven gezien. Deelnemers zien daarin een rol voor de provincie, zeker als het gaat om het bijdragen aan een duurzame provinciale infrastructuur ter bevordering van commoning initiatieven. Er is een gedeelde behoefte bij de deelnemers aan deze expertmeeting naar duiding van de positie van het midden-bestuur. Het is daarbij interessant hoe de provincie kan co-creëren (in plaats van gaat concurreren) met gemeentes.

Er is een gedeelde wens onder de deelnemers om een 'onderstroom' naar boven te halen, zoals dat al wel gebeurt bij (provinciale) projecten rondom talentontwikkeling. Er is behoefte aan kennisdeling om beter te begrijpen en onderbouwen wat common-based beleid de maatschappij oplevert. Onderzoekers benadrukken in hun reactie dat 'het gemeen' of 'de meent'², een Nederlandse vertaling van de term 'common', direct de samenleving raakt, want het gemeen of de meent *is* de samenleving. Nader onderzoek met de provincie kan gaan over wat commoning doet met mensen, niet zozeer kwantitatief benaderd, maar meer kwalitatief en ervaringsgericht.

Er is behoefte bij de deelnemers naar voorbeelden van commoning initiatieven. Onderzoekers geven een aantal voorbeelden, zoals het podium Splendor in Amsterdam en Broedplaats De Campagne in Groningen en ook voorbeelden in Italië en België worden door de onderzoekers gedeeld. Voorbeelden kunnen ondersteunend zijn voor de legitimering van common-based cultuurbeleid. Voorbeelden zijn een praktische en meer concrete uitwerking van bedoelingen van commoning initiatieven, zoals externe of overbruggende sociale cohesie en het dynamisch in beweging houden van, naast representatieve, directe democratie.

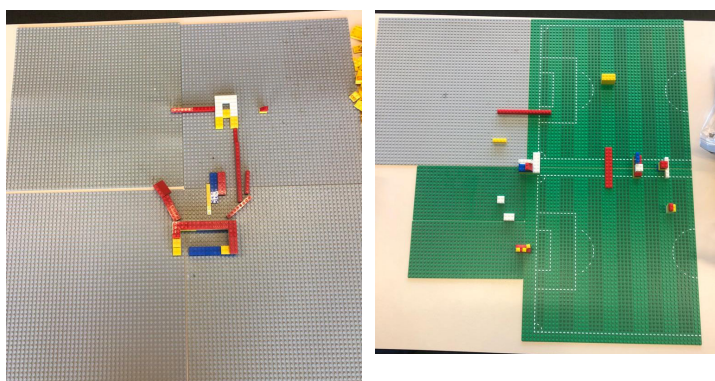
Belangrijke vraag die opkomt, is de relatie tussen het concept 'common' en duurzaamheid. Immers een legitimering om commons vanuit de provincie te faciliteren is dat het, ter bevordering van cultuurparticipatie, zal bijdragen aan duurzame (infrastructuur van) burgerinitiatieven.

² Zie ook het boekje *De meent* van Hans Achterhuis, waarin hij oproept: "Laten we gaan meenten!" (p. 39). Hij geeft een (woordenboek-)omschrijving van het werkwoord 'meenten': "(onoverg.; meentte, heeft gemeent), afgeleid van 'meent' (v.) [~ Eng. *the commons*, werkw. *commoning*], **1** gebruik maken van onverdeeld gemeenschappelijk bezit, zoals dat vanaf de twaalfde eeuw voorkwam in de vorm van 'gemene gronden'; **2** gebruik maken van gemeenschappelijke hulpbronnen door leden van een groep of samenleving; **3** kleinschalige utopische initiatieven nemen met een groep actieve deelnemers die samen een gemeenschap vormen".

Commons zijn, zo blijkt uit onderzoek, niet gebaat bij (top-down) overheidsbemoedening, maar hebben wel overheidskaders nodig. Die kaders vormen een legitimering voor hun bestaan en regelen dat commons naast de markt en overheid kunnen (blijven) bestaan. Op zichzelf zijn commons duurzaam, omdat commoners voor het voortbestaan van de common niet, zoals de kapitalistische markt, gebaat zijn met elkaar wegconcurreren. Bovendien willen zij de hulpbron die zij delen (ecologisch) in stand houden en niet uitputten, maar juist onderhouden en reproduceren.

Terugkerende vraag is hoe de provincie als overheid meer concreet een actieve rol kan spelen in het faciliteren van commons, terwijl zij op dit moment voornamelijk op indirecte manier met inwoners te maken hebben. Een belangrijke andere vraag is hoe de provincie commoning initiatieven kan stimuleren waarbij geldt dat cultuurparticipatie voor iedereen toegankelijk is. De onderzoekers brengen het perspectief in dat cultuur in principe 'in common' is. Het gaat om de vraag of cultuurparticipatie gaat over het moeten/kunnen deelnemen aan een (dominante) cultuur(-aanbod) of over het mogelijk maken van een dynamisch proces waarin inwoners op een gelijkwaardige manier deel kunnen nemen aan het zin- en betekenisgeven aan cultuur. In het kader van inclusieve cultuurparticipatie stellen onderzoekers dat het laatste mogelijk meer voor de hand ligt. Dat perspectief op cultuurparticipatie vraagt om omslag in het huidige, aanbod-gestuurde beleidsmatig denken. De deelnemers erkennen zich in deze gedachtegang en zien tegelijkertijd dat de huidige beleidsinstrumenten van de provincie en wettelijke kaders waar zij mee te maken heeft niet of niet lijken aan te sluiten op het andere (commoning) perspectief op cultuurparticipatie. Deelnemers spreken de wens uit om vanuit een commoning perspectief te experimenteren met andere, mogelijk beter passende beleidsinstrumenten.

De vragen, die in het kader van common-based cultuurbeleid uit expertmeeting 1 en 2 naar boven komen, kunnen worden opgedeeld in 3 onderzoeksvragen: 1. Wat is de rol en positie van de provinciale overheid; 2. Welke condities of principes gelden voor een commoning cultuur? Wat is de waarde van common-based cultuurbeleid ten aanzien van cultuurparticipatie en -educatie (of: wat is de waarde van 'het gemeen' voor cultuurparticipatie en -educatie)?

Afbeelding 4: bouwwerken rol provincie in de artistieke biotoon

In het tweede deel van expertmeeting 2 is door de onderzoekers de 'artistieke biotoon' geïntroduceerd (zie hoofdstuk 2). De deelnemers is gevraagd een praktijk te kiezen met de vraag welke rol van de provincie speelt. Daarbij is de vraag gesteld, speelt de provincie een rol, en zo ja welke, bij het in balans krijgen/houden

van de domeinen van de 'artistieke biotoop'? Met legoblokjes en vier vlakken, die de domeinen voorstellen, is gevraagd de gedachtes vorm te geven (zie afbeelding 4). Er is gewerkt in twee groepen, de ene groep nam een bibliotheek als praktijk en de ander 2 festivals (Gaudeamus festival en het Filmfestival).

Belangrijkste inzichten die tijdens het maakproces opkwamen zijn:

- De provincie kan talentontwikkeling faciliteren en ondersteunen en talentontwikkeling kan een brugfunctie hebben tussen de domeinen van de artistieke biotoop. Bijvoorbeeld bij 'streetculture' (van domestiek domein naar domein van de peers) kan een door de provincie ondersteund talentontwikkelingsproject een brug vormen naar het domein van de markt.
- Deelnemers krijgen het inzicht dat 'vraaggestuurd beleid' van belang is voor meer balans in de artistieke biotoop. De provincie kan daarbij ook 'enabler' (versneller, mogelijk maker) zijn.
- Bij de bibliotheek-casus constateren de deelnemers dat 'er wel veel geld vanuit de provincie naar toe gaat', maar dat de invloed vanuit de provincie 'nihil' is.
- Wat beleidsmedewerkers van de provincie zien, zijn de (culturele) instituten, maar niet cultuurparticipatie die buiten de instituten om plaatsvindt. Fondsen zij daar ook op ingericht. Anders verwoord, de provincie speelt, althans in ieder geval in deze twee cases, nauwelijks een rol in het domestiek domein; Wat het culturele aanbod is, is slechts wat door de beleidsmedewerkers gezien wordt via de instituten in het civiele domein en (deels) het domein van de markt. De vraag komt op, hoe vangen we dan de geluiden op van ongehoorde en ongeziene (doel)groepen die niet door de bestaande instituten worden bereikt?

4.3 Resultaten expertmeeting 3

Naast de eerste vraag van dit verkennend onderzoek, stond in deze bijeenkomst de tweede vraag centraal: *sluit deelname als inhoudelijk partner aan een meerjarig onderzoekstraject naar common-based cultuurbeleid voldoende aan bij de provinciale wensen en uitgangspunten?* De bijeenkomst begon met een presentatie van de onderzoekers over verschillende sturingsopvattingen vanaf WOII binnen overheidsbeleid, van hiërarchisch naar interactief, naar meer rizomatisch beleidsvoering (zie bijlage Sheets presentatie expertmeeting 3). De stelling werd ingebracht dat laatstgenoemde manier van beleidsvoering meer lijkt aan te sluiten op het concept 'common-based cultuurbeleid' dan de eerstgenoemde.

Aan de hand van een gezamenlijke gekozen case werd de deelnemers gevraagd om naar aanleiding van de inzichten uit expertmeeting 1 en 2 en de presentatie van expertmeeting 3 bijpassende beleidsinstrumenten te zoeken en bedenken. De case en vraag was, wat kan de provincie Utrecht binnen de kaders van de wet Openbare Bibliotheken doen nadat er een locatie (Montfoort) van bibliotheek Het Groene Hart is opgeheven? Alle deelnemers hebben hun inzichten individueel op een werkblad in kunnen vullen (zie bijlage werkblad expertmeeting 3). Ter inspiratie zijn de resultaten van het onderzoek "Cultuur voor/met iedereen in stad Utrecht" (Van der Maas et al., 2022) voorgelegd.

Het blijkt voor de deelnemers nog moeilijk te zijn om meer concreet, bij common-based cultuurbeleid, passende beleidsinstrumenten te bedenken. Op de werkbladen worden wel een aantal ideeën gegeven, maar er komen ook dilemma's en knelpunten terug uit eerdere bijeenkomsten. Hieronder worden de ideeën, gedachten en dilemma's die door de deelnemers opgeschreven zijn weergegeven:

- Als overheid heb je een rol in common beleid. Er is een legitimatie. Dilemma is hoe de beleidsbepalers hierover denken. Systeem is hier nog niet op ingericht. Dit komt mede doordat wij gewend zijn te verantwoorden omdat we gemeenschapsgeld uitgeven. Dilemma/inzicht: het is nooit inclusief; Je sluit altijd uit.
- Denk buiten de kaders van de wet. Collectief bepaalt de regels zelf, niet de gemeente. De overheid als betrouwbare partner; we willen een betrouwbare overheid zijn. Kan dat als je buiten de wet gaat redeneren? Niet alleen redeneren vanuit eigen beleidsdomein, maar vanuit maatschappelijke behoeften. Common is een uitsluitend systeem. Het is geen belangengroepje. Wil je niet meedoen, dan val je er buiten. Hoe inclusief of exclusief is de common? Je moet je consequent beseffen (in het proces) dat je aan het uitsluiten bent.
- Dilemma 1: sturen en centreren op proces versus de wens van statenleden om te controleren 'achteraf' op kwantitatieve indicatoren. Dilemma 2: de wens van statenleden om ruimte te geven aan meer burgerinitiatieven van 'onderop' versus hun eigen controlerende en kader stellende rol. Praktisch: wat nu als commons iets heel anders doen dan de beleidskaders die zelf zijn vastgesteld?
- Voor het bedenken van passende (nieuwe) beleidsinstrumenten moet worden nagedacht over de relatie 'proces versus product', taal ambtelijke versus bestuurlijke taal, hoe ruimte te geven voor verantwoordelijkheden in de groep of het gemeen en hoe maatschappelijke meerwaarde op basis van proces monitoring benoemd kan worden.
- Sturen op proces, is dat haalbaar in de politieke context (statenleden/gedeputeerde staten) waar juist focus ligt op meetbare resultaten? Kunnen we daarmee experimenteren? Wat zijn de manieren om inzet te legitimeren? Hoe borgen we common-based werken als we niet in de 'haarvaten' zitten, maar in de laag erboven. Bijvoorbeeld met gemeenten of instituties. Op dit moment is onze rol namelijk indirecter.
- Wat is de rol van de provincie? Is iedereen het daarover eens? Hoe richt je een systeem in dat kleine checks op het proces kan doen, terwijl het een politieke organisatie is die een vierjarige roulatie heeft?

Deelnemers zien en erkennen na drie expertmeetings over common-based cultuurbeleid het belang van een kanteling naar perspectief 2 (zie afbeelding 5: Helleman, Majoor, Smit & Walraven, 2019, p. 20). Het bevorderen van (commoning) cultuurparticipatie voor en met iedereen vraagt om een participatieve, co-creërende en meer iteratieve werkwijze bij het ontwikkelen van cultuurbeleid. Dit vraagt om co-creërende verbindingen tussen burgers, provincie Utrecht en

Perspectief 1	Perspectief 2
Van bovenaf (centraal)	- Van onderop (decentraal)
Procedureel, geordend (controle)	- Organisch, minder gestroomlijnd
Professionals aan het roer	- Bewoners en gebruikers (ook) aan het roer
Verticaal georganiseerd (hiërarchisch)	- Horizontaal georganiseerd (plat)
Vakkennis, sectoraal	- Gebiedskennis, integraal
Statistieken en modellen	- Beelden en verhalen
Probleem-, aanbodgericht	- Oplossings-, vraaggericht
Standaardisatie (uniformiteit)	- Diversiteit (pragmatisme, flexibiliteit)
Gestructureerd, grijpbaar, voorspelbaar	- Spontaan, ongrijpbaar, onzeker
Formeel	- Informeel
Lineair proces (blauwdruk)	- Cyclisch, zichzelf vernieuwend proces
Rationeel handelen	- Uitproberen, improviseren
Effectiviteit, efficiency	- Plezier, emotie, eigen tempo
Winstmaximalisatie	- Maatschappelijke meerwaarde

Afbeelding 5: Helleman, Majoor, Smit & Walraven, 2019, p. 20

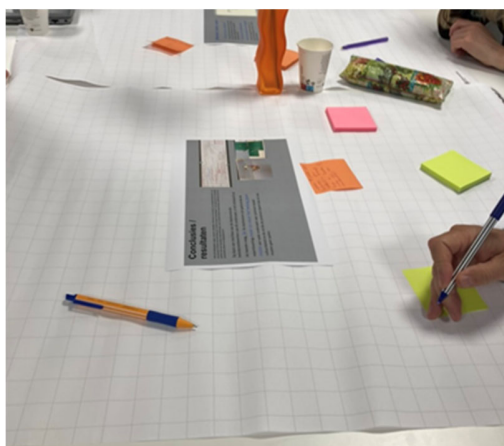
gemeentes. Opgemerkt wordt dat de provincie Utrecht nu voornamelijk werkt vanuit perspectief 1. De wens wordt uitgesproken om meer vanuit perspectief 2 te (leren) werken. Dat vraagt echter veel van alle partijen en het vraagt om nader praktijkgericht onderzoek waarin praktijkexperimenten worden gestart en/of gevolgd worden, waarbij uitgegaan

wordt van perspectief 2 en rizomatische beleidsvoering.

Expertmeeting 3 werd afgesloten met afspraken over de afsluiting van dit verkennend onderzoek en besloten werd om de conceptrapportage in een aanvullende laatste expertmeeting te valideren.

4.4 Resultaten expertmeeting 4

Over het algemeen herkende men zich in de voorlopige resultaten en conclusies van de concept-rapportage. Onderzoekers merken op dat, als het gaat om het ervaren belang om common-based cultuurbeleid verder te onderzoeken en doorgronden, er bij de meeste deelnemers een patroon ontstaat. Dat patroon is in elke expertmeeting teruggekomen: deelnemers ervaren, in eerste instantie, dilemma's en zien 'beren op de weg'; naarmate de expertmeeting vordert, stelt men zich meer en meer open en ziet men nut en noodzaak van een nader onderzoek naar common-based cultuurbeleid.

Afbeelding 6: valideren voorlopige resultaten en conclusies

Naast deze observatie van de onderzoekers worden hieronder de opmerkingen en aanvullingen van de deelnemers puntsgewijs samengevat:

- Provincie Utrecht en common-based cultuurbeleid - Resultaten

- Het gegeven van de losse 'potjes', waarover in de conceptrapportage geschreven werd, is met name van toepassing in relatie met gemeente en fondsen en hoe de provincie met die partijen meer integraal zou moeten kijken. Er is een beweging in die richting met bijvoorbeeld het innovatiefonds.
- Deelnemers zien een interne kentering van het denken dat cultuur vooral elitair is naar meer en meer denken dat kunst en cultuur voor iedereen (bereikbaar) moet zijn.
- De vraag wordt gesteld of werken aan en onderzoek doen naar common-based cultuurbeleid (wat gaat over, voor de provincie, 'iets relatief klein en specifiek') voor de provincie interessant kan zijn. "Het voelt als een druppel op een gloeiende plaat", aldus een van de deelnemers. Dus als er keuzes gemaakt moeten worden in tijd, moeten we dit dan wel doen als provincie?
- De in de conceptrapportage genoemde dilemma's worden herkend. Benadrukt wordt dat alle dilemma's lijken voort te komen uit de (huidige) positie van het middenbestuur.
- De behoefte van de staten om beleid kwantitatief te monitoren staat op gespannen voet met de noodzaak, die bij de deelnemers aan dit onderzoek gevoeld wordt, om cultuurparticipatie (ook) meer kwalitatief te duiden en begrijpen. De huidige kwantitatieve monitoring slaat de resultaten van common-based cultuurbeleid (mogelijk) 'plat'. Common-based cultuurbeleid lijkt te vragen om een andere sturingsfilosofie met bijpassende 'toolbox'.
- Voorlopige conclusie in de conceptrapportage was een bevestigend antwoord op de tweede vraag: sluit deelname als inhoudelijk partner aan meerjarig onderzoekstraject naar common-based cultuurbeleid voldoende aan bij de provinciale wensen en uitgangspunten? Uiteindelijk klopt dat antwoord, maar deelnemers zien wel 'beren op de weg' en merken op dat 'we vastzitten in een systeem'. Dat laatste maakt het moeilijk om (in eerste instantie) voor te stellen hoe men een meer concrete invulling kan geven aan een meerjarig onderzoek en ook om meer medewerkers binnen de provincie mee te nemen in de urgentie van een onderzoek naar common-based (cultuur)beleid. Gedurende de expertmeeting zien de deelnemers wel meer en meer aanknopingspunten voor nader onderzoek, bijvoorbeeld via projecten rondom talentontwikkeling. Een, bij de deelnemers gedeelde, drijvende kracht voor het deelnemen aan een meerjarig onderzoek naar common-based cultuurbeleid is het uitgangspunt dat cultuur gemeengoed is, of zou moeten zijn.
- In de conceptrapportage wordt in een gesprek gesproken over een spanning tussen beleidsmedewerkers en statenleden. In deze expertmeeting denkt één van de deelnemers dat het niet zozeer gaat om spanningen tussen die partijen maar om de wijze waarop de P&C cyclus is vormgegeven en hoe de statenleden hierop sturen en wat de impact daarvan is op de resultaten van een project/proces/programma.

4.5 Resultaten voorbereidende gesprekken

In deze paragraaf zijn de verschillende individuele gesprekken samengebracht in één verhaal. De aanvullende gesprekken geven tezamen het beeld dat de beleidsmedewerkers geïnspireerd raken door het concept common-based cultuurbeleid. De huidig ingezette provinciale beleidsinstrumenten zijn daarbij, zo is de gedeelde opvatting, grotendeels niet passend. Provincie moet meer integraal kijken naar cultuureducatie en cultuurparticipatie. Daarbij is van belang dat er een (wetenschappelijke) onderbouwde visie komt en dat moet komen met het geloof dat cultuurparticipatie een 'essentieel onderwerp' is. Cultuur, zo verwoord een beleidsmedewerker, is een verbinder tussen mensen en die verbinding moet de provincie creëren door te doen. Cultuur helpt om elkaar te ontmoeten, inspireren en de ander te leren kennen.

Er is gesproken over de huidige structuur en 'potjes' die samenwerking niet bevordert. Afgelopen jaren heeft de provincie op het gebied van cultuurparticipatie meer afstand genomen van de culturele sector. Cultuur wordt gezien als 'iets extra's', 'als elitair' en 'iets wat geen geld oplevert'. Common-based cultuurbeleid botst met de huidige structuren binnen de provincie. Samenwerking en experimenteren is daarvoor van belang. Cultuur is nu nog 'te elitair' en niet van iedereen.

De infrastructuur is de afgelopen jaren, zo verwoordt een respondent, 'afgebrokkeld' en moet nu weer opgebouwd worden. Amateuerverenigingen, bijvoorbeeld, hebben moeite om te blijven bestaan. Het zou wenselijk en een droom zijn, dat cultuur 'gemeengoed is'. Een beleidsadviseur vindt dat de provincie daarbij de rol anders moeten invullen dan nu het geval is: minder regisseren, monitoren en controleren en meer ophalen, samenbrengen, in beweging brengen en samenwerken, zonder de gemeente in de weg te zitten, maar aan te vullen.

Alle groepen in de samenleving moeten, aldus één van de beleidsmedewerkers, op een gelijkwaardige manier kunnen deelnemen aan cultuur. Cultuurparticipatie kan meer geïntegreerd worden bij het oplossen van sociaal-maatschappelijke vraagstukken. De beleidsmedewerker denkt aan meer cultureel aanbod dat past bij verschillende levensfasen. Cultuurparticipatie en cultuureducatie zijn in die zin geen gescheiden (beleids-)terreinen, zoals dat nu wel het geval is.

De zorg wordt uitgesproken dat, als men cultuureducatie aan de scholen zelf overlaat, de school misschien helemaal geen aandacht geeft aan cultuureducatie, terwijl het bij de borging van cultuureducatie wenselijk is dat alle kinderen ten opzichte van elkaar gelijkwaardig kansen krijgen om te leren experimenteren, verbeelden en creatieve vermogens kunnen ontwikkelen. De gedachte die in een gesprek met een beleidsmedewerker opkwam is, een gelijkwaardig aanbod is wellicht iets anders dan gelijkwaardigheid creëren.

Een van de beleidsmedewerkers noemt de wens om te 'empoweren' en stelt de vraag, hoe zorg je ervoor dat mensen kunnen empoweren? Belangrijk daarbij lijkt het kunnen faciliteren van kwaliteit en potentieel in kunnen zetten, zodat mensen het zelf kunnen doen. Daarbij kan de

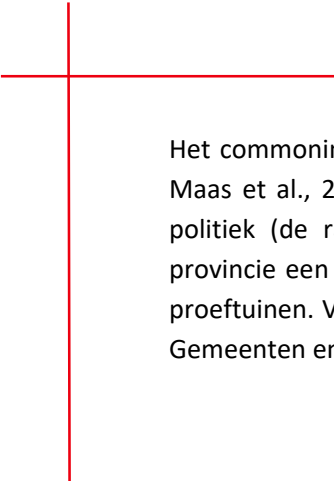
provincie faciliteren, structuur en houvast bieden opdat mensen (peers) bij elkaar komen. Teveel mensen hebben nu echter geen toegang tot cultuur, niet als consument of bijvoorbeeld in talentontwikkelingstrajecten. Cultuurparticipatie kan daarbij 'verbinden'. Een beleidsmedewerker ziet daarin het belang van een 'grassroots' en zelfsturende benadering en provincie moet bijdragen om een 'bodem te creëren' om het voor burgerinitiatieven makkelijker te maken. Het lijkt het hierbij van belang om meer procesmatig te denken en minder in (voor afgestelde) resultaten.

Provincie moet durven loslaten, vertrouwen geven en durven te experimenteren waarbij 'fouten' mogen worden gemaakt. Dat staat tegenover het huidige sturingsmechanismes die economisch gedreven zijn, resultaatgericht zijn en gericht zijn op controleren en monitoren. Het is belangrijk dat er binnen de provincie geen 'afrekencultuur' is: men laat nu niet te veel zien van wat niet goed gaat. Durven delen, vraagt om een veilige omgeving. Initiatieven voor cultuurparticipatie lopen soms vast doordat de provincie te strakke procedures hanteert, door hiërarchie binnen de provincie en doordat 'alles dichtgetimmerd is' aldus een beleidsmedewerker. Uitgangspunt moet zijn dat het van belang is dat systemen voor mensen werken in plaats van andersom.

Er wordt in het kader van durven experimenteren gesproken over een 'uitdaagrecht', the right to challenge. Het is interessant om hiermee te gaan experimenteren. Burgerinitiatieven, zo vindt een beleidsmedewerker, zijn zaken waar op dit moment niet de provincie, maar de gemeentes over gaan. Als provincie gaan we nu over meer abstracte zaken en de vraag komt dan op, wat is de relatie (nog) met de inwoner? Een andere beleidsmedewerker stelt bovendien de vraag, hoe kom je binnen bij een niet-georganiseerde community?

Dilemma's in de expertmeetings worden herkend. Hoe kan de provincie als middenbestuurder direct invloed hebben op inwoners. Er lijkt binnen de provincie een taboe te rusten op 'dat men niets direct met inwoners mag hebben'. Als middenbestuur hoor je 'indirect contact' met inwoners te hebben. Een beleidsmedewerker denkt dat, ook als je niet zichtbaar bent, je je rol kan pakken door te faciliteren en bij te dragen. De commonsgedachte lijkt, aldus één van de beleidsmedewerkers, veel op het concept 'right to challenge'. De vraag is daarbij, hoe ga je als provincie om met dit soort initiatieven als het de kaders van de wetgeving raakt en als 'het niet past'. We lopen als provincie aan tegen regelgeving, wat ons in de weg kan staan om echt te luisteren naar burgers. Dat is iets anders dan, onder het mom van cultuurparticipatie, bijvoorbeeld een 'blik jongeren opentrekken'. De missie van de provincie zou moeten zijn om realistisch en oprecht met participatie om te gaan. Representatieve democratie kan daarbij naast directe democratie bestaan.

Op dit moment is er een grote afstand tot de culturele sector. Een beleidsmedewerker spreekt de hoop uit dat het in de toekomst meer om samen creëren gaat. Het continue proces creëren waarin iedereen beschikking kan hebben over hulpbronnen (middelen en kennis), spreekt aan.

Het commoning wielproces uit het onderzoek 'Cultuur voor iedereen in stad Utrecht' (Van der Maas et al., 2022) kan daarbij behulpzaam zijn. Belangrijk aspect daarbij is ook, hoe ga je de politiek (de raadsleden) overtuigen. Common-based cultuurbeleid is voor velen binnen de provincie een andere manier van denken en doen. Dat vraagt om te beginnen en ervaren met proeftuinen. Voor de provincie ligt er een rol om niet alleen steden, maar de regio te bedienen. Gemeenten en provincie hebben elkaar daarin echt nodig.

5 Conclusies en aanbevelingen

In dit verkennend onderzoek staan de volgende vragen centraal:

Wat zijn belangrijke vragen, wensen, behoeften, dilemma's en inzichten van beleidsmedewerkers van de provincie Utrecht met betrekking tot 'common-based cultuurbeleid'? Sluit deelname als inhoudelijk partner aan een meerjarig onderzoekstraject naar common-based cultuurbeleid voldoende aan bij de provinciale wensen en uitgangspunten?

Op basis van inzichten van de deelnemende beleidsmedewerkers van dit onderzoek, is het antwoord op de tweede vraag, ja. De deelnemers zijn gedurende de expertmeetings meer en meer het belang gaan inzien van nader onderzoek naar common-based cultuurbeleid en de rol die de provincie daarin kan en zou moeten gaan spelen.

De deelnemers hebben, zeker bij aanvang van dit onderzoek, ook open gesproken over dilemma's en hebben hun twijfels gedeeld. Het zijn dilemma's en vragen die naar boven komen wanneer twee beleidsperspectieven (Helleman et al., 2019) met elkaar geconfronteerd worden en gaan onder andere over 'afstand versus nabijheid' tussen provincie en inwoners, over het wel of niet kunnen/moeten loslaten van meer controlerende, meetbare resultaatgerichte en marktgerichte beleidsinstrumenten. Ook deelt men het dilemma 'afstand versus bemoeien met/toenaderen van burgers' en wordt de vraag gesteld hoe initiatieven van onderop beleidsmatig gestuurd kunnen worden? Dat lijkt paradoxaal.

Er ontstaan bij de deelnemers aan dit onderzoek, als het gaat over common-based cultuurbeleid, bedenkingen door onderlinge verschillen in opvatting over beleid voeren van een middenbestuur. Er komen vragen op hoe beleidsmedewerkers moeten omgaan met verdragende protocollen die op dit moment binnen de provincie worden gehanteerd. Die protocollen sluiten niet of maar deels aan op de meer spontane en semi-georganiseerde initiatieven van onderop. Bijvoorbeeld, de behoefte van de staten om beleid kwantitatief te monitoren staat op gespannen voet met de noodzaak, die bij de deelnemers aan dit onderzoek gevoeld wordt, om cultuurparticipatie van onderop (ook) meer kwalitatief te duiden en begrijpen. Dergelijke spanningsverhoudingen roepen de vraag wat de provincie als middenbestuur met common-based cultuurbeleid kan. Daaraan gekoppelde dilemma's lijken voort te komen uit de huidige zienswijze op de positie van het middenbestuur.

Ondanks de dilemma's en vraagtekens is er, zoals gezegd, een gedeelde behoefte onder de beleidsmedewerkers om common-based cultuurbeleid beter te begrijpen en proeftuinen en experimenten te starten om de instrumenten en principes van dergelijk beleid uit te proberen en te ervaren. Doorheen de ervaren dilemma's en gestelde vragen wordt door de deelnemers van dit verkennend onderzoek het belang van het faciliteren van en aansluiten op commoning

burgerinitiatieven gezien. Er is een gedeelde behoefte om via nader onderzoek een 'toolbox' voor common-based cultuurbeleid te ontwikkelen.

Belangrijk gedeeld uitgangspunt is dat cultuur van iedereen is. Cultuur is een gemeenschappelijke hulpbron waar iedereen aan kan en mag deelnemen. Cultuurparticipatie gaat niet (alleen) over het mogelijk maken van deelname aan bestaand cultureel aanbod van culturele instellingen, maar moet ook gaan over het faciliteren van nog ongehoorde en nog niet (door de provincie) waargenomen cultuurinitiatieven. Deelnemers van dit onderzoek zien daarin een rol van de provincie als 'enabler', zeker als het gaat om het bijdragen aan een duurzame provinciale infrastructuur ter bevordering van commoning initiatieven en een balans in de artistieke biotoop.

Er is een gedeelde behoefte aan een herbezinning op de positie van het middenbestuur als het gaat om common-based cultuurbeleid. Men vindt het interessant hoe de provincie daarin kan co-creëren (in plaats van gaat concurreren) met gemeentes. Voorbeelden ziet men onder andere in de manier waarop de provincie een rol speelt in talentontwikkelingstrajecten- en projecten en de aanpak "The right to challenge".

Er is een gedeelde wens onder de deelnemers om een 'onderstroom' naar boven te halen, zoals dat al wel gebeurt bij projecten rondom talentontwikkeling die door de provincie worden ondersteund. Er is behoefte aan kennisdeling om beter te begrijpen en onderbouwen wat common-based beleid kan opleveren. Nader onderzoek naar common-based cultuurbeleid met de provincie moet gaan over wat commoning doet met mensen, niet zozeer kwantitatief benaderd, maar meer kwalitatief en ervaringsgericht.

Beleidsmedewerkers vinden het van belang om de relatie met de gemeente te onderzoeken. De vraag die daarbij van belang wordt geacht is, op welke manier en met welke beleidsinstrumenten kan de provincie in co-creatie met de gemeente en inwoners van de provincie common-based werken? Voor deelname, als inhoudelijk partner aan een meerjarig onderzoekstraject naar common-based cultuurbeleid, is het van belang om dat samen met gemeentes te doen. Gemeente Utrecht heeft voor dit onderzoek al aangegeven graag met de provincie samen in dit onderzoekstraject te willen stappen.

Op basis van de bovenstaande conclusies worden hieronder een aantal aanbevelingen gegeven:

- Neem deel aan een meerjarig praktijkgericht onderzoek naar common-based cultuurbeleid. Ga daarin verder met onderzoeksvragen die in dit verkennend onderzoek naar boven zijn gekomen:
 1. Wat is de waarde van common-based cultuurbeleid ten aanzien van cultuurparticipatie en -educatie (of: wat is de waarde van 'het gemeen' voor cultuurparticipatie en -educatie)?
 2. Wat is, in het kader van common-based cultuurbeleid, de rol en positie van de provinciale overheid?
 3. Welke condities of principes gelden voor een commoning cultuur?

-
- Verken in eerste instantie met de gemeente Utrecht welke praktijk/proeftuin/experiment/stadslab aan dat praktijkgerichte onderzoekstraject gekoppeld kan worden. Denk daarbij aan lopende projecten en onderzoek wat de rol van de gemeente en provincie bij common-based cultuurbeleid kan zijn;
 - Betrek (in elk geval een deel van de) deelnemers van het verkennend onderzoek naar common-based cultuurbeleid in de aanvraag van een meerjarig onderzoekstraject naar common-based cultuurbeleid;
 - Inventariseer of, en op welke manier ook andere gemeentes in de provincie Utrecht willen aansluiten in een meerjarig onderzoekstraject naar common-based cultuurbeleid.

6 Literatuurlijst

De Vos, N. (2017). De wijk maken we samen! *Boekman*, 112, 36-39.

De Vrijer, S., & Matena, J. (red.) (2022). *Code Diversiteit & Inclusie*. Geraadpleegd op 27 september 2022, van https://codedi.nl/wp-content/uploads/2022/09/CODEDI_160922_DEF_TOEGANKELIJK.pdf

Dockx, N., & Gielen, P. (red.) (2018). *Commonism. A New Aesthetics of the real*. Valiz.

Gallie, W. (1955). Essentially Contested Concepts. *Proceedings of the Aristotelian Society*, 56, new series, 167-198. Geraadpleegd op 7 oktober 2022, van <http://www.jstor.org/stable/4544562>

Gielen, P. (2010). *Hasselt. Op weg naar een artistieke biotoop? Hasselt als kunstestad*. Ballien & Maris.

Gielen, P. (2013). *Repressief liberalisme. Opstellen over creatieve arbeid, politiek en kunst*. Valiz.

Gielen, P. (2018). Saving Creativity: an artistic biotope and its institutional insecurities in a global market orientated Europe. In Y. Watanaby (red.), *Handbook of Cultural Security*. Edward Elgar.

Gielen, P., & Laermans, R. (2004). *Een omgeving voor actuele kunst. Een toekomstperspectief voor het beeldendekunstenlandschap in Vlaanderen*. Lannoo.

Gielen, P., Elkhuizen, S., Hoogen, Q. van den, Lijster, T., & Otte, H. (2014). *De waarde van cultuur*. Socius.

Grant, R.A.D. (1992). Culture. In D. Cooper (Ed.), *A Companion to Aesthetics* (pp. 99-104). Blackwell Publishing.

Helleman, G., Majoor, S., Smit, V., & Walraven, G. (red.) (2019). *Plekken van Hoop en verandering. Samenwerkingsverbanden die lokaal verschil maken*. Eburon.

Huizinga, J. (1940). *Homo ludens. Proeve eener bepaling van het spel-element der cultuur* (2e druk). Geraadpleegd op 7 oktober 2022, van https://www.dbnl.org/arch/huiz003homo02_01/pag/huiz003homo02_01.pdf

Les Back et al. (2012). *Cultural Sociology: An Introduction*. Blackwell Publishing Ltd.

Otte, H. (2019). *Theater dat zin heeft*. Geraadpleegd op 4 oktober 2022, van <https://www.theaterkrant.nl/tm-artikel/theater-dat-zin-heeft-omdat-het-zin-geeft/>

Peeters R., Schulz, M., Van Twist, M., & Van der Steen, M. (2013). *Beweging Bestendigen: over dynamica van overheidssturing in het rizoom*. NSOB.

Rooijackers, G. (2019). Generositeit als zuurstof in een wereld van commons. *Boekman 118*, 54-57.

Stavrides, S. (2016) *Common space: the city as commons*. Zed Books.

Van der Maas, A., Hamers, A., Dronkers, F., Aalbers, N., & Bronsink, J. (2022). *Cultuur voor iedereen in stad Utrecht fase 3. Onderzoeksrapportage*. Hogeschool Utrecht, Kenniscentrum Sociale Innovatie, lectoraat Participatie en Stedelijke Ontwikkeling.

Volont, L., Lijster, T., & Gielen, P. (2022). *The rise of the common city. On the culture of commoning*. ASP.

7 Afbeeldingenlijst

Afbeelding 1: Artistieke biotoop (gebaseerd op Gielen, 2013)

Afbeelding 2: werkblad expertmeeting 3 biotoop

Afbeelding 3: deel van vel papier inventarisatie wensen, behoeftes en dilemma's van de deelnemers

Afbeelding 4: bouwwerken rol provincie in de artistieke biotoop

Afbeelding 5: Helleman, Majoor, Smit & Walraven, 2019, p. 20

Afbeelding 6: valideren voorlopige resultaten en conclusies

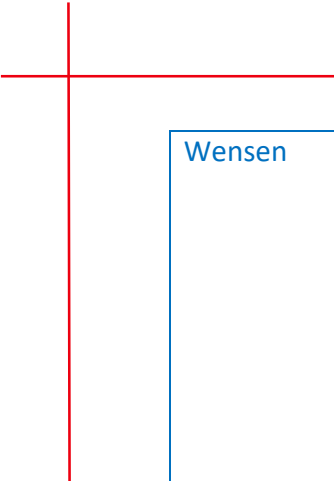
Bijlagen

Bijlage Formulier expertmeeting 1

Naam: _____

Functie: _____

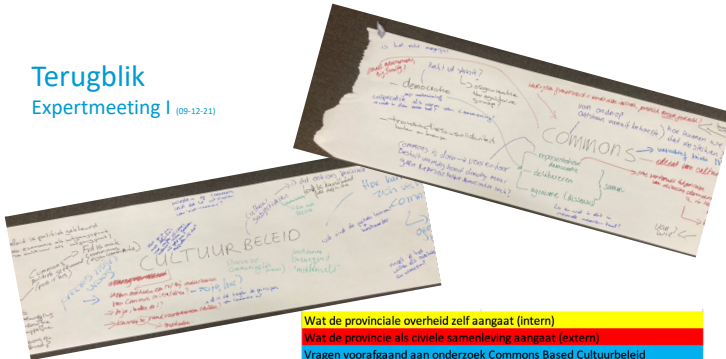
Commons en Cultuurbeleid Provincie Utrecht Wat roept dit bij mij op?		
Inzichten	Vragen	Dilemma's
Behoeften		

Wensen		
--------	--	--

Bijlage Powerpoint expertmeeting 2

Terugblik Expertmeeting I (09-12-21)

- Wat de provinciale overheid zelf aangaat (intern)
- Wat de provincie als civiele samenleving aangaat (extern)
- Vragen voorafgaand aan onderzoek Commons Based Cultuurbeleid
- Onderzoeksvragen
- Betreffende commons

Inzichten	Vragen	Dilemma's	Behoeften	Wensen	Reactie onderzoekers
Als overheid kun je de behoeften uit de samenleving halen (af leren?)	NSOB willen Van der Steen - responsive overheid -?)- commons	Is sociale cohesie een provinciaal beleidsdoel?	Duiding positie midden-bestuur (loosral in onderzoek)		In plaats van concurreren onderzoeken hoe je kunt samenwerken; cooperatie en rollen kunt verdelen
advisie provinciale adviseur ruimtelijke kwaliteit: (binnendorpelijk ?? Met commons als uitgangspunt.	Rol provincie?	Wat is de rol van de provincie (aan opschieten van gemeenten?)	How zorg je dat je niet concurrent met gemeenten? Zij staan dichterbij burgers.		De politieke bestuurlijke organisatie en de commons kunnen beide autonoom zijn maar ook toch tot elkaar verhouden. Hoe die verhouding is, kan een van de onderzoeksvragen zijn
		Commons benodigt vrijheidsgraden die we als politieke bestuurlijke organisatie beperkt hebben			

- Wat de provinciale overheid zelf aangaat (intern)
- Wat de provincie als civiele samenleving aangaat (extern)
- Vragen voorafgaand aan onderzoek Commons Based Cultuurbeleid
- Onderzoeksvragen
- Betreffende commons

Inzichten	Vragen	Dilemma's	Behoeften	Wensen	Reactie onderzoekers
Commons vullen lacunes in		Wat levert het de maatschappij op?	benoeding berevensituaties (transitie als voorbeeldproject)	onderzoeken boerenhulpen (streek culture) - we doen het al bij talentontwikkeling	Het gemeen raakt direct de samenwerking (want G de samenwerking). Onderzoek van het onderzoek kan zijn monitoring; nagaan wat commoning doet met mensen. Je wilt niet kunnen meten wat het 'besluitend' oplevert, maar je kunt wel nagaan hoe mensen het ervaren. Dit vraagt wel een langduriger onderzoek.
Voordeel cultuurparticipatie is nu 'nieuw' en kent in Utrecht nog minder vaste provinciale structuur.					

- Wat de provinciale overheid zelf aangaat (intern)
- Wat de provincie als civiele samenleving aangaat (extern)
- Vragen voorafgaand aan onderzoek Commons Based Cultuurbeleid
- Onderzoeksvragen
- Betreffende commons

inzichten	Vragen	Dilemma's	Behoeften	Wensen	Reactie onderzoekers
	Zijn er voorbeelden in Nederland waar een provincie zich heeft vertoond in of zich verhuist tot commons?	Verantwoording naar bestuur en staten gemeenschappelijk moet verantwoord worden	goede voorbeelden vanuit overheden		Commons: Splendor in Amsterdam, Broedplaats De Campagne in Groningen, Commonsbeleid: ontwikkelingen in Gent, België. Voorbeelden in Italië (ingezet in Napoli, verdeling van Bologna), in Antwerpen niet gestart. Documenten kunnen we delen, artikelen over commons beleid zullen we delen. Tevens interessant: onderzoek Hasselt op weg naar een artistieke biotoop?
	Waarom zou de provincie commons based willen werken?	Als iets niet van onderop komt maar je wilt daar iets in als overheid kan je dan niet weer heel sturend bezig?			Behoeftes aan duidelijke probleemstelling, wat moet er in Utrecht gebeuren, wat is de beweging (wat is het probleem?)
	Hoe kunnen we dit uitleggen aan collega's in normale menentaal?	soziale cohesie als doel is dat niet politiek gelden uitgangspunt?			Sociale cohesie kan ook op verschillende manieren vorm krijgen. Dat is inhoudelijk politiek gelden: maar af het beleid is toch naar aanleiding van politieke keuzes? De idee van een culturele commons is dat deze een democratische dynamiek in beweging houdt. En dat is de commons politiek. De link met sociale cohesie is dan dat een commons en/of en democratie gebouwd kan worden op een externe sociale cohesie. En die externe sociale cohesie kan worden gerealiseerd door o.a. een breedde cultureel sector te faciliteren. Zorg te dragen voor een infrastructuur van wat De Munck en Giesels 'vermijdbaar' ruimte noemen.
	Wat moet er in Utrecht gebeuren, wat is de beweging?	Commons als organische beweging of tegenbeweging? Na maatschappelijke vraagstukken			
		Commons versus politiek systeem: politiek leest bepaalt definitie en activatie commons -> vertaling naar beleid			

Wat de provinciale overheid zelf aangaat (intern)
 Wat de provincie als civiele samenleving aangaat (extern)
 Vragen voortgaand aan onderzoek Commons Based Cultuurbeleid
 Onderzoeksvragen
 Betreffende commons

inzichten	Vragen	Dilemma's	Behoeften	Wensen	Reactie onderzoekers
provinciale rol kan zijn kennis stier over 'ideologie van de commons' of over commons beweging.		Kan je commons (beleid) op grotere schaal toepassen? Klinkt bijna als contradictie in sommige beleids, beleids, kaderstellend, oplegend.	onzebare zichtbaarheid	moede krijgen hoe de inzichten met betrekking tot de Commons een plek kunnen krijgen in 2) cultuurparticipatie beleid en 2) monitor cultuur en ...	De onderzoeksvragen kunnen tot nu toe worden opgebouwd in: 1) rol en positieve principes, 2) condities voor cultuur commons, 3) waarde van een commons based cultuurbeleid (a.v. participatie en educatie (of waarde van het gemeen voor cultuurparticipatie en de relatie met cultuureducatie)
provincie = platformfunctie (?)	Hoe kunnen we commons initiatieven cultuurparticipatie stimuleren?	Hoe zorg je dat iets van en voor iedereen is? Hoe denken we ook vanuit beleid cultuurparticipatie over na. Definities/invulling cultuur. Uitgangspunt: drempels wegemen voor cultuurparticipatie-maar om welke cultuur gaat het? Hoe stel je dit kader?	Commons als proces	Stimuleren van commons initiatieven cultuurparticipatie (= samen vormgeven)	
	is alleen subjectverend ons uitgangspunt?	Hoe maak je iets structureel?		Experiment voor ruimte met monitoring + observatie (actonderzoek)	
	Kun je niet beter inzetten op eigenaarschap dan op sociale cohesie?	Hoe kunnen wij als provinciale overheid een rol spelen in 'faciliteren' van commons omdat wij zitten op een indirecte manier met inwoners te maken hebben?			
	hoe moeten wij ons verhouden tot de commons?	is bijvoorbeeld cultuureducatie op een commons manier vorm te geven: is dat dan voldoende een beweging van onderop? Lastig als structuur af zo is bepaald door grondwettelijke partners.			
		rol overheid: bestuur hoe doe je dat effectief?			
		rol overheid: i.v.m. kunst: geen interesse in de inhoud, alleen kaders en uitgangspunten = afwezig sturing op commons als in subjectvering?			

Wat de provinciale overheid zelf aangaat (intern)
 Wat de provincie als civiele samenleving aangaat (extern)
 Vragen voortgaand aan onderzoek Commons Based Cultuurbeleid
 Onderzoeksvragen
 Betreffende commons

inzichten	Vragen	Dilemma's	Behoeften	Wensen	Reactie onderzoekers
	Zijn commons gebaat bij bemoeven van de overheid?	Hoe verhoudt het thema 'duurzaamheid' zich tot dit onderwerp?			Commons zijn inderdaad niet gebaat bij overheidsbemoeven, maar heeft wel kaders nodig om 1) legitimeren te kunnen overnemen en 2) zich te kunnen verhouden tot markt en overheid (verkenning van derde ruimte)
	Commons als inzicht voor wat er leeft in de maatschappij. Maar: ik kan mij voorstellen dat vooral mensen het tijdgevoel energie hier zich voor inspannen. Dus ook heel veel mensen niet. Moet je die dan?				Duurzaamheid ecologisch - er zijn veel groene (duurzame) initiatieven die zich als commons organiseren. Het gaat immers om het denken en samen behouden van de natuur, een common good.
					Duurzaamheid: de idee is dat een commons zelf en duurzame vorm van organisatie is, onder je vult met kapot concurrent (ook bij de markt), de common resource niet uitput, maar juist onderhoudt en reproduceert en een culturele commons niet uitput van commons, maar van discussie, maar van discussie en dus altijd opnieuw ruimte maakt voor de ander of het andere idee.

Wat de provinciale overheid zelf aangaat (intern)
 Wat de provincie als civiele samenleving aangaat (extern)
 Vragen voortgaand aan onderzoek Commons Based Cultuurbeleid
 Onderzoeksvragen
 Betreffende commons

Bijlage Sheets presentatie expertmeeting 3

Commons Based Cultuur Beleid?

Expertmeeting III

27 maart 2012
10:00 - 12:00 uur
Tevens Ono

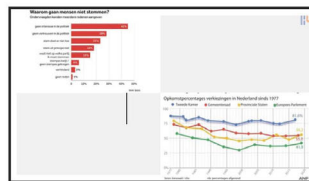
1

HOE

Planning

- 14:00 - 14:30 uur: Koffie en lunch
- 14:30 - 15:00 uur: Presentatie
- 15:00 - 15:30 uur: Pauze
- 15:30 - 16:00 uur: Presentatie
- 16:00 - 16:30 uur: Pauze
- 16:30 - 17:00 uur: Presentatie

2

3

Historie evolutie van de huidige bestuursvorm, anders Laurens de Graaf (voormalig directeur Rijkswaterstaat)

Periode	1900-1945	1945-1980	1980-2010	2010 nu
Conceptie	Ministerieel, politiek, bestuurlijk	Commissie, raad, parlementair	Commissie, raad, parlementair	Commissie, raad, parlementair
Bestuursvorm	Directie	Directie	Directie	Directie
Bestuursorganisatie	Hiërarchisch	Hiërarchisch	Hiërarchisch	Hiërarchisch
Verhouding personeel	Stapel	Stapel	Stapel	Stapel
Verhouding Voorzitter	Directie	Directie	Directie	Directie
Functie van bestuursvorm	Bevel	Bevel	Bevel	Bevel
Stuursinstrumenten	Bevel	Bevel	Bevel	Bevel

4

Modaliteiten van sturing

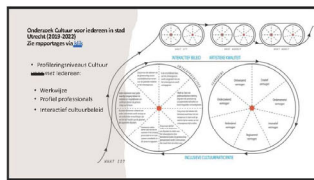
Hiërarchie	Netwerk	Risico
<ul style="list-style-type: none"> • Selecteren • Richten • Stroomlijnen • Procedureren • Expliciteren 	<ul style="list-style-type: none"> • Activeren • Arrangeren • Regisseren • Dynamiseren • Organiseren 	<ul style="list-style-type: none"> • Faciliteren • Zelforganisatie • Verkrachten • Uitsluiten • Aansluiten

5

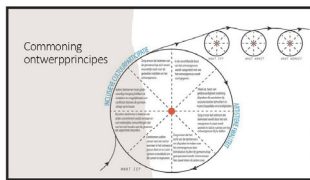
Perspectieven op veranderen

Periode	Periode 1	Periode 2
Verandering
Organisatie
Procedures
Verhouding
Functie
Instrumenten

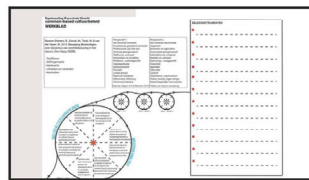
6

7

8

9

Bijlage Sheets presentatie expertmeeting 4

Commons Based Cultuur Beleid?

Expertmeeting IV - VALIDEREN

12 april 2018
10:00 - 16:45 uur
Afdeling Cultuur

Met zijn belangrijke vragen, mensen, behoeften, dilemma's en dilemma's van beleidsmedewerkers van de Provincie Utrecht, is de expertmeeting 'Commons Based Cultuur Beleid?' niet alleen een kennisoverdracht maar een kennisoverdracht van een gemeenschappelijk cultuurbeleid, welke op de 20 de provincie gemeenten en provincie samen zijn uitgangspunt!

1

Valideren resultaten/conclusies en aanbevelingen

Planning

- 15:00 - 15:30 uur Inleiding en presentatie resultaten/conclusies en aanbevelingen (Aart)
- 15:30 - 16:30 uur Valideren
- 16:30 - 16:45 uur Afsluiting

2

Conclusies / resultaten

De basis van conclusies van de deelnemende beleidsmedewerkers van de Provincie Utrecht, is het antwoord op de volgende vraag: **„De deelnemers zijn gelukkig de expertmeeting heeft in twee het belang geboden om met andere woorden naar een gemeenschappelijk cultuurbeleid en de rol die de provincie daarin kan en zou moeten spelen.**

3

Dilemma's: Intern – extern

- 'afstand versus nabijheid' tussen provincie en inwoners, over het wel of niet kunnen realiseren van een gemeenschappelijk cultuurbeleid en de rol van de provincie in dit proces.
- 'afstand versus bemoeien met inwoners van burgers' en welk de rol van de provincie in dit proces kan worden? Dit kan provinciaal...
- Relatie gemeente en provincie.

4

Intern

provincie
Cultuur 'in dienst'?

Infrastructuur 'afgebeteld'?

Er leven, en het staat over common-based cultuurbeleid, beleidsplannen of de rol van de provincie in dit proces, maar de kosten beleidsmedewerkers en staatsleden.

hoe beleidsmedewerkers in andere contexten met het belang van gemeenschappelijk cultuurbeleid en de rol van de provincie in dit proces, maar de kosten beleidsmedewerkers en staatsleden.

5

Van dilemma's en vraagtekens

Beleidsplanning en werkwijze

- een common-based cultuurbeleid kan in burgers en inwoners en ook de rol van de provincie in dit proces.
- een gemeenschappelijk cultuurbeleid kan in burgers en inwoners en ook de rol van de provincie in dit proces.
- een gemeenschappelijk cultuurbeleid kan in burgers en inwoners en ook de rol van de provincie in dit proces.

WAAROM?

CULTUUR IS VAN GEDOREN.

Cultuur is een gemeenschappelijk hebben waar iedereen aan kan en mag meedelen.

6

Ideeen

Provincie als 'enabler'

Co-creëren (in plaats van gaat concurreren) met gemeentes.

'Onderstroom' naar boven halen

Kennisdeling (via kwaliteits onderzoek)

7

Aanbevelingen

meelijarig praktijkgericht onderzoekstraject naar common-based cultuurbeleid.

- 1. Het is niet nodig om een gemeenschappelijk cultuurbeleid te creëren, maar de rol van de provincie in dit proces.
- 2. Het is niet nodig om een gemeenschappelijk cultuurbeleid te creëren, maar de rol van de provincie in dit proces.
- 3. Het is niet nodig om een gemeenschappelijk cultuurbeleid te creëren, maar de rol van de provincie in dit proces.

• Werken in eerste instantie met de gemeentes Utrechtse week

praktijkgericht onderzoekstraject naar common-based cultuurbeleid.

Beleidsplanning en werkwijze van de provincie in dit proces.

Beleidsplanning en werkwijze van de provincie in dit proces.

Beleidsplanning en werkwijze van de provincie in dit proces.

• In eerste hand van een gemeenschappelijk cultuurbeleid, welke op de 20 de provincie gemeenten en provincie samen zijn uitgangspunt!

8